

Huisvesting bewegingsonderwijs

Gemeentelijk perspectief op de wettelijke verplichting in het primair onderwijs

Sofie Vrieswijk & Björn Schadenberg

Scholen voor primair onderwijs moeten straks voor alle leerlingen minimaal twee lesuren bewegingsonderwijs verzorgen. Deze wettelijke verplichting gaat in met ingang van het komend schooljaar (2023-2024). Twee jaar geleden stond bij 53 procent van de basisscholen dat aantal lesuren bewegingsonderwijs al op het rooster ([Slot-Heijs et al., 2021](#)). Hoe staat het er nu voor?

In opdracht van Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) heeft het Mulier Instituut voor het tweede jaar op rij gemeenteambtenaren bevraagd over hoe zij basisscholen in staat gaan stellen om aan de wettelijke verplichting te voldoen. Resultaten van de vorige bevraging vindt u in [het factsheet uit 2022](#).

38% In 38% van de gemeenten voldoen alle basisscholen al aan de verplichting.

56% In 56% van de gemeenten wordt gegymd op het schoolplein. Dit was in 2022 35%.

15% In 15% van de gemeenten is nog geen oplossing voor de scholen die nu niet voldoen aan de verplichting.

Deze percentages lichten we verderop in het factsheet verder toe.

Capaciteit & spreiding

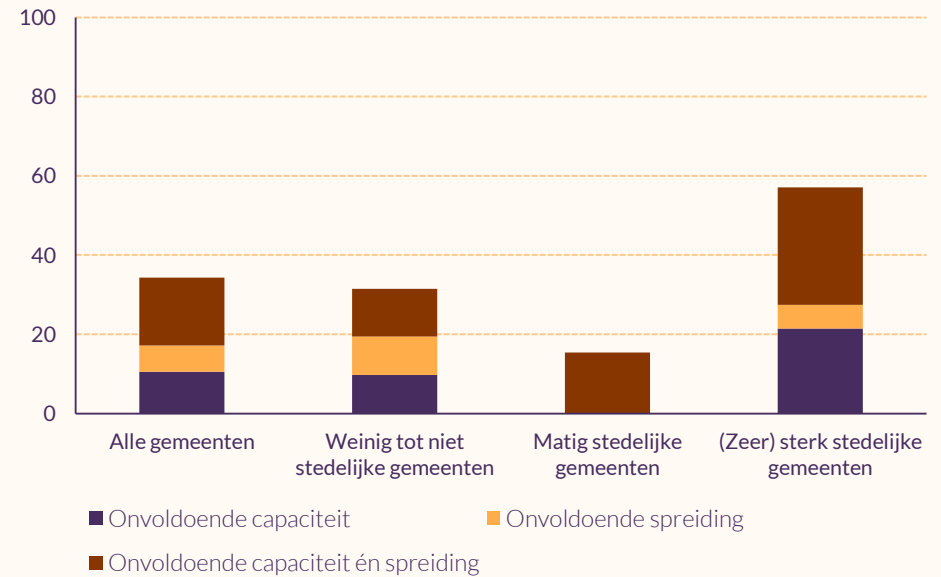
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van het bewegingsonderwijs. Dit volgt uit de wet voor primair onderwijs.

De wettelijke zorgplicht heeft in principe betrekking op gymzalen, sportzalen en sporthallen. Deze accommodaties zijn geschikt voor alle leerlijnen van het bewegingsonderwijs.

In een derde van de gemeenten zijn onvoldoende binnensportaccommodaties aanwezig om alle gymlessen te faciliteren, of is de spreiding onvoldoende (figuur 1). Dit percentage is logischerwijs vrijwel gelijk aan dat in 2022. Deze groep bevat in grotere mate de (zeer) sterk stedelijke gemeenten.

6 procent van de gemeenten heeft extra capaciteit gerealiseerd naar aanleiding van de wetswijziging. Nog eens 9 procent heeft concrete plannen voor uitbreiding.

Figuur 1
Aandeel gemeenten waar de binnensportaccommodaties ontoereikend zijn voor het bewegingsonderwijs in het primair onderwijs
(in procenten, n=110)

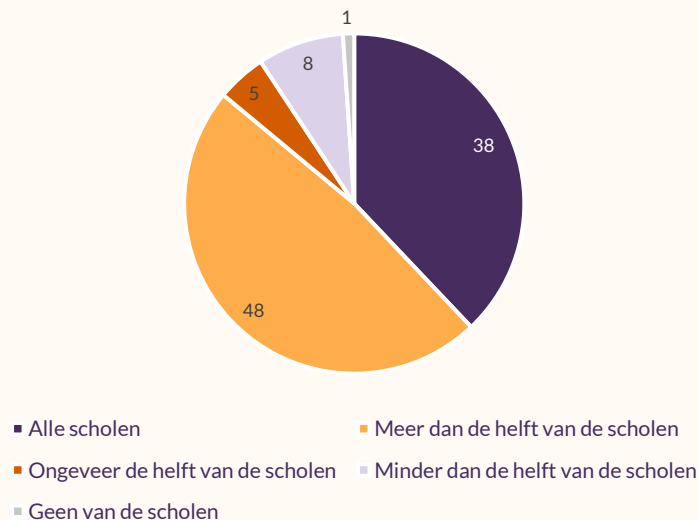


Bron: Mulier Instituut/Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), VSG-panel, maart 2023.

Invulling schooljaar 2022-2023

Figuur 2
Aandeel scholen voor primair onderwijs per gemeente dat in het schooljaar 2022-2023 voor elke groep leerlingen tweemaal 45 minuten bewegingsonderwijs verzorgt

(in procenten, n=110)



Bron: Mulier Instituut/Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), VSG-panel, maart 2023.

Twee lessen per week

86 procent van de gemeenten geeft aan dat het merendeel van de scholen nu twee lessen bewegingsonderwijs aanbiedt aan elke groep leerlingen (figuur 2). Dat is meer dan in 2022 (83%). In 38 procent van de gemeenten voldoen alle scholen aan de verplichting (figuur 2).

In stedelijke gemeenten voldoet een groter aandeel van de scholen al aan de verplichting. Het aantal scholen dat nog niet aan de verplichting voldoet in een gemeente varieert sterk. Gemiddeld gaat het om een kwart.

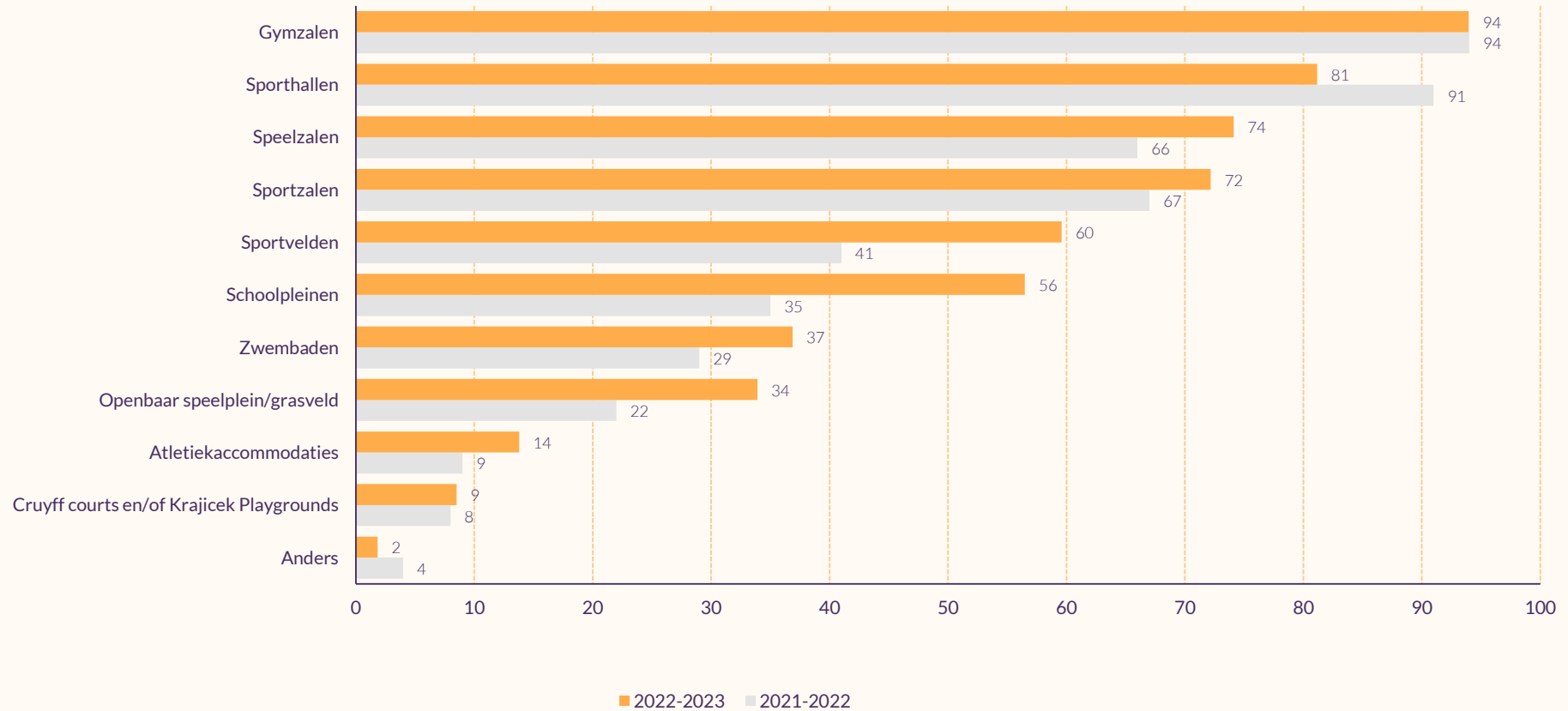
Inzet accommodaties in open lucht

Het aantal gemeenten waar lessen bewegingsonderwijs op (sport)accommodaties in de buitenlucht worden gegeven, is sterk toegenomen ten opzichte van 2022. In meer dan de helft van de gemeenten wordt nu gegymd op sportvelden (60%, in 2022 41%) en schoolpleinen (56%, in 2022 35%; figuur 3). De KVLO heeft in een leerlijnanalyse inzichtelijk gemaakt hoe scholen deze accommodaties als *aanvullende* gymlocatie kunnen inzetten.

Figuur 3

Ingezette typen (sport)accommodaties voor faciliteren bewegingsonderwijs scholen voor primair onderwijs

(in procenten, n=110 in 2023 en n=172 in 2022)



Bron: Mulier Instituut/Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), VSG-panel, maart 2023.

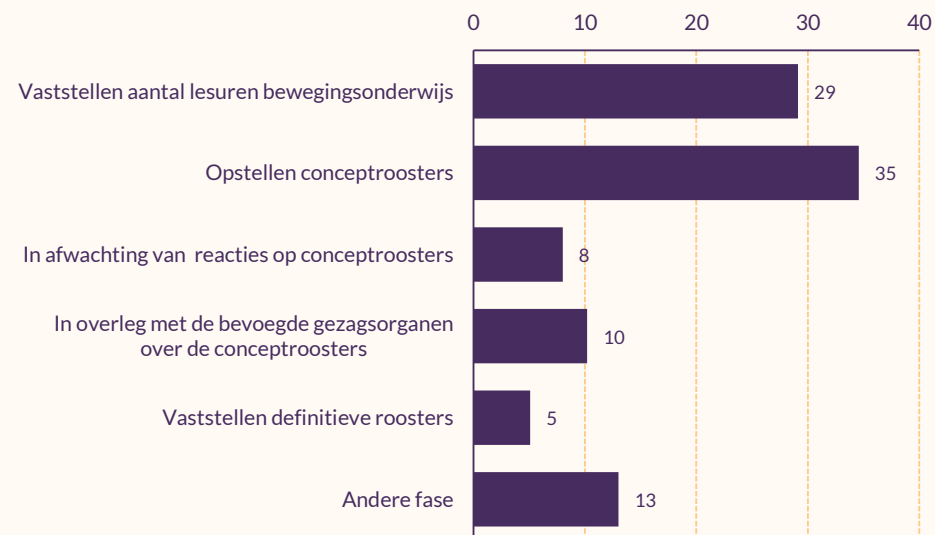
Fase & vooruitblik

De meeste gemeenten zijn nu bezig met opstellen van conceptroosters (35%) of het vaststellen van het aantal verplichte gymlessen (29%) voor het komend schooljaar (figuur 4).

85 procent van de gemeenten geeft aan alle scholen in staat te kunnen stellen om aan de verplichting te voldoen. Gemeenten waar scholen nu nog niet voldoen aan de verplichting hebben hiervoor wel maatregelen gepland (figuur 5).

In gemeenten waar nog niet voor alle scholen een oplossing is bedacht, gaat het gemiddeld om een vijfde van de scholen in de gemeente. Ten tijde van de bevraging waren veel gemeenten nog bezig met de inroostering. Daardoor hadden mogelijk nog niet alle gemeenten goed zicht op de (on)mogelijkheden in de huisvesting.

Figuur 4
Fase waarin de inroostering voor het schooljaar 2023-2024 zich bevindt
(in procenten, n=110)



Bron: Mulier Instituut/Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), VSG-panel, maart 2023.

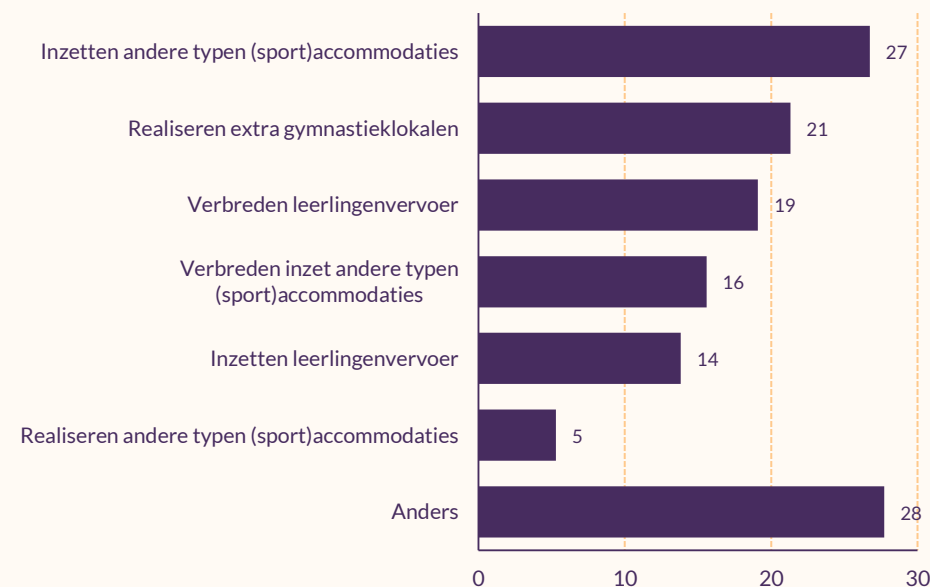
Verwachte maatregelen

De meeste gemeenten willen andersoortige (sport)accommodaties inzetten of de inzet hiervan (verder) uitbreiden (figuur 5). Meest genoemde typen (sport)accommodaties hierbij zijn sportvelden (78%), schoolpleinen (60%), en openbare speelpleinen en grasvelden (58%, niet in figuur).

De helft van de gemeenten (50%) geeft aan overleg te hebben gehad met de bevoegde gezagsorganen van de scholen over de inzet van deze accommodaties.

Gemeenten gaan daarnaast kritisch kijken naar de wijze van inroostering. Het is de bedoeling dat accommodaties efficiënter ingezet worden om zo aan meer groepen ruimte te bieden voor de benodigde lessen bewegingsonderwijs. Bijvoorbeeld door minder rekening te houden met voorkeuren van scholen voor gymtijden en -locaties.

Figuur 5
Manieren waarop knelpunten worden opgelost binnen gemeenten
(in procenten, n=48)



Bron: Mulier Instituut/Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), VSG-panel, maart 2023.

Conclusie

De wetswijziging is in februari 2020 aangenomen. In een deel van de Nederlandse gemeenten (15%) is ten tijde van de bevraging nog onduidelijk of ze alle scholen in staat kunnen stellen straks wekelijks tweemaal 45 minuten bewegingsonderwijs voor hun leerlingen te verzorgen. Dit gaat om gemiddeld één op de vijf scholen in deze gemeenten.

In meer gemeenten wordt gebruik gemaakt van buiten(sport)accommodaties voor bewegingsonderwijs. De verwachting is dat dit gebruik in 2023-2024 verder toeneemt. Ook worden er wijzigingen in de inroostering verwacht. Gymtijden en -locaties van scholen worden tegen het licht gehouden en mogelijk gewijzigd om de accommodaties optimaal te benutten.

Met deze maatregelen proberen gemeenten en scholen te voldoen aan de verplichting van twee uren bewegingsonderwijs. Om te komen tot kwalitatief hoogwaardig bewegingsonderwijs dat aansluit op de leerdoelen en past binnen de bredere roostering van scholen, is goed lokaal overleg tussen gemeente en scholen van groot belang.

Verantwoording

De cijfers in dit factsheet zijn gebaseerd op de bevraging van het gemeentepanel van VSG in maart 2023. In totaal hebben 110 gemeenten de vragenlijst in zijn geheel ingevuld. De verzamelde data hebben we gewogen naar stedelijkheid en vormen een goede afspiegeling van de Nederlandse gemeenten. Ook hebben we data gebruikt vanuit het gemeentepanel van VSG in mei 2022.



Contact

Sofie Vrieswijk

s.vrieswijk@mulierinstituut.nl

Björn Schadenberg

b.schadenberg@mulierinstituut.nl